

Br.01-496-17
Podgorica, 28.12.2017. godine
MB/MB

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore, u skladu sa odredbom člana 43 Zakona o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore ("Službeni list CG", br.42/2011 i 32/201) i člana 40 st.1 Pravila o radu Zaštitnika/ce ljudskih prava i sloboda Crne Gore ("Službeni list CG", br.53/14.), nakon završenog ispitnog postupka po pritužbi XX, daje

MIŠLJENJE

I Uvod

1.Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore XX, podnio je dana 26.07.2017. godine, pritužbu na rad Osnovnog suda u Nikšiću, zbog povrede prava na odbranu.

U pritužbi je u bitnom naveo da je pred Osnovnim sudom u Nikšiću u toku krivični postupak u predmetu K.br.90/17, koji se vodi protiv njega zbog krivičnog djela zbog krivičnog djela nedavanje izdržavanja iz čl.221 stav 1 Krivičnog zakonika. Dalje je naveo da dana 05.05.2017.godine nije pristupio na zakazani glavni pretes, te da je nasuprot tome, na zapisniku o glavnom pretresu od 05.05.2017.godine sud konstatovano njegovo prisustvo na pretresu. S tim u vezi, podnosilac pritužbe posebno je istakao da je Optužni predlog Kt.br.14/17 od 28.03.2017. godine, dobio tek 18.07.2017.godine. Smatra da mu je takvim postupanjem povrijeđeno pravo na odbranu.

II Ispitni postupak

2.Povodom pritužbe Zaštitnik je aktom br. 01-469/17 od 28.07..2017.godine zatražio i dobio izjašnjenje od Osnovnog suda u Nikšiću.

Osnovni sud u Nikšiću u izjašnjenju IV-1 Su.br.27/17 od 01.08.2017.godine u bitnom je naveo da je zakazani glavni pretres od 05.05.2017.godine, odložen zbog opravdanog odsudstva sudećeg sudije odloženo, te da je naredni pretres zakazan za 18.05.2017.godine, takođe odložen, ali zbog odsudstva okrivljenog.Dalje je navedeno da je na pretresu održanom dana 05.06.2017.godine, okrivljeni XX, svoju odbranu iznio uz sve procesne garancije. Okrivljeni je izjavio -i to odmah na početku pretresa, da je uredno primio poziv za glavni pretres i optužni akt ODT-a u Nikšiću, nije tražio odlaganje pretresa zbog pripreme odbrane, već se se izjasnio da će odbranu dati odmah i lično.Sve navedeno je konstatovano na zapisniku o glavnom pretresu od 05.06.2017.godine.

3. U dopuni izjašnjenja IV-1Su.br.27-1/17 od 05.10.2017.godine i IV-1 Su.br.27-3/17 od 14.11.2017.godine dostavljeni su izjašnjenje postupajućeg sudije u predmetu K.br.90/17, te zapisnik o glavnom pretresu K.br.90/17 od 05.06.2017.godine.

III Utvrđene činjenice

4. Na osnovu navoda iz pritužbe, izjašnjenja i pribavljene dokumentacije u ispitnom postupku je utvrđeno:

- da je protiv podnosioca pritužbe pred XY u predmetu K br.90/07 pokrenut krivični postupak, po optužnom aktu Osnovnog državnog tužilaštva u Nikšiću Kt.br.14/17 od 28.03.2017.godine, zbog krivičnog djela nedavanje izdržavanja iz čl.221 st.1 Krivičnog zakonika Crne Gore;

- da je glavni pretres zakazan za 05.05.2017.godine odložen zbog opravdanog odsudstva sudećeg sudije, a sljedeći zakazan za 18.05.2017.godine;

- da je glavni pretres za 18.05.2017.godine odložen zbog odsudstva okrivljenog i da je naredni glani pretres zakazan za 05.06.2017.godine;

-da je na glavnom pretresu od 05.06.2017.godine okrivljeni upoznat sa svojim pravima u smislu čl.100 i 337 ZKP-a, da može uzeti branioca i da se sa braniocem može dogovoriti o načinu odbrane i da branilac može prisustvovati njegovom saslušanju, da nije dužan da iznosi svoju odbranu niti da odgovara na postavljena pitanja i da sve što izjavi može biti upotrijebljeno protiv njega kao dokaz; da je upozoren da pažljivo prati tok glavnog pretresa i da može iznositi činjenice i predlagati dokaze u svoju odbranu, da može postavljati pitanja saoptuženim,svjedocima i vještacima i stavljati primjedbe i davati objašnjenja u pogledu njihovih obaveza;

- da je na održanom glavnom pretresu od 05.06.2017.godine na zapisniku suda K.br.90/17 od 05.06.2017.godine okrivljeni XX izjavio da je uredno primio poziv za glavni pretres i optužni akt ODT u Nikšiću i da je razumio što mu se optužnim aktom stavlja na teret i da će odbranu dati odmah i lično i da mu branilac nije potreban;

IV Relevantno pravo

A) Domaće pravo

5. Ustavom Crne Gore («Službeni list CG», br.1/2007) propisano je:

Svakome se jemči pravo na odbranu, a posebno da na jeziku koji razumije bude upoznat sa optužbom protiv sebe; da ima dovoljno vremena za pripremanje odbrane i da se barni ličo ili putem branioca kojeg sam izabere.(čl.37)

Zakonom o Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore ("Službeni list CG", br. 42/11), propisano je:

"Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore je samostalan i nezavisan organ koji preuzima mjere za zaštitu ljudskih prava i sloboda". (član 81 stav 1)

"Zaštitniku/ci se može obratiti svako ko smatra da su mu aktom, radnjom ili nepostupanjem organa povrijeđena njegova/njena prava ili slobode". (Član 3 stav 1).

"Nakon završetka ispitivanja povrede ljudskih prava i sloboda Zaštitnik/ca daje mišljenje o tome da li je, na koji način i u kojoj mjeri došlo do povrede ljudskih prava i sloboda". (član 41 stav 1).

6. Zakonikom o krivičnom postupku ("Službeni list CG" br. 57/2009, 49/2010, 47/2014, 58/2015) propisano je:

„Okrivljeni ima pravo da se brani sam ili uz stručnu pomoć branioca koga sam izabere iz reda advokata.

Okrivljeni ima pravo da njegovom saslušanju prisustvuje branilac.

Prije prvog saslušanja, okrivljeni će se poučiti o pravu da uzme branioca, da se sa braniocem dogovori o načinu odbrane i da branilac može da prisustvuje njegovom saslušanju. On će biti upozoren da sve što izjavi može biti upotrijebljeno protivnjega kao dokaz.

Ako okrivljeni sam ne uzme branica, postaviće mu se branilac po službenoj dužnosti, kad je to određeno ovim zakonikom.

Okrivljenom se mora obezbijediti dovoljno vremena i mogućnosti za pripremanje odbrane.

Osumnjičeni ima pravo na branioca u skladu sa ovim zakonikom“(čl.12).

Kad se okrivljeni prvi put saslušava, pitaće se za ime i prezime, jedinstveni matični broj, nadimak, ako ga ima, ime i prezime roditelja, djevojačko porodično ime majke, gdje je rođen, gdje stanuje, dan, mjesec i godinu rođenja, čiji je državljanin, da li razumije crnogorski jezik i koji je njegov jezik, kojeg je zanimanja, kakve su mu porodične prilike, da li je pismen, koju je školu završio, kakvog je imovnog stanja, da li je, kad i zašto osuđivan, da li je i kad je izrečenu kaznu izdržao, da li se protiv njega vodi postupak za drugo krivično djelo, a ako je maloljetan, ko mu je zakonski zastupnik.

Okrivljeni će se upozoriti da je dužan da se odazove pozivu i da odmah saopšti svaku promjenu adrese ili namjeru da promijeni boravište, kao i na posljedice ako po tome ne postupi. Nakon toga okrivljenom će se saopštiti prava iz člana 8 stav 2 i člana 12 stav 3 ovog zakonika, zašto se okrivljuje, osnovi sumnje koji stoje protiv njega, da nije dužan da iznese odbranu, niti da odgovara na postavljena pitanja i da

njegov iskaz može biti korišćen kao dokaz u postupku i bez njegove saglasnosti i pozvaće se da, ako želi, iznese odbranu.

Izjašnjenje okrivljenog o pravima iz stava 2 ovog člana zapisnički će se konstatovati, a okrivljeni će izjašnjenje potvrditi potpisom.

Okrivljeni se saslušava usmeno. Okrivljeni ima pravo da se prilikom saslušanja koristi svojim zabilješkama.

Prilikom saslušanja treba okrivljenom omogućiti da se u neometanom izlaganju izjasni o svim okolnostima koje ga terete i da iznese činjenice koje mu služe za odbranu.

Kad okrivljeni završi svoj iskaz, postaviće mu se pitanja ukoliko je potrebno da se popune praznine ili otklone protivrječnosti i nejasnoće u njegovom izlaganju.

Okrivljeni se saslušava uz puno uvažavanje njegove ličnosti.

Prema okrivljenom ne smiju se upotrijebiti sila, prijetnja, obmana, iznuda, iznurivanje ili druga sredstva iz člana 154 stav 5 ovog zakonika, da bi se došlo do njegove izjave, priznanja ili činjenja koje bi se protivnjega moglo upotrijebiti kao dokaz.

Okrivljeni može biti saslušan u odsustvu branioca, ako se izričito odrekao tog prava, a odbrana nije obavezna, ako branilac nije prisutan iako je obaviješten o saslušanju saglasno članu 282 ovog zakonika, a ne postoji mogućnost da okrivljeni uzme drugog branioca ili ako za prvo saslušanje okrivljeni nije obezbijedio prisustvo branioca ni u roku od 24 časa od časa kad je poučen o ovom pravu u skladu sa članom 12 stav3 ovog zakonika, osim u slučaju obavezne odbrane.

Ako je postupljeno suprotno odredbama st. 8 i 9 ovog člana ili okrivljeni nije poučen o pravima iz stava 2 ovog člana ili ako izjave okrivljenog iz stava 9 ovog člana o potrebi prisustvovanja branioca nijesu unesene u zapisnik, takav iskaz se ne može koristiti kao dokaz u krivičnom postupku.(čl.100).

Optuženog će predsjednik vijeća upozoriti da pažljivo prati tok glavnog pretresa i uputiće ga da može iznositi činjenice i predlagati dokaze u svoju odbranu, postavljati pitanja saoptuženim, svjedocima i vještacima, iznositi primjedbe i davati objašnjenja u pogledu njihovih iskaza.

Predsjednik vijeća će upozoriti stranke, oštećenog, punomoćnika oštećenog i branioca da su dužni da sve svoje predloge o izvođenju pojedinih dokaza saopšte odmah, a najkasnije do završetka glavnog pretresa, a posebno će ih upozoriti na odredbu člana 399 ovog zakonika.(čl.337).

Nakon što je optužnica ili privatna tužba pročitana ili je usmeno izložen njihov sadržaj, predsjednik vijeća upitaće optuženog da li je razumio optužbu. Ako se predsjednik vijeća uvjeri da optuženi nije razumio optužbu, ponovo će mu izložiti njenu sadržinu na način koji je za optuženog najlakši za razumijevanje.

Nakon pojašnjenja optužnice, predsjednik vijeća će pozvati optuženog da se, ako to želi, izjasni povodom svake tačke optužbe, da li priznaje da je učinio djelo za koje je optužen i da li priznaje svoju krivicu kao i da, u slučaju priznanja, pruži potrebna objašnjenja, a u slučaju poricanja, iznese svoju odbranu.

Optuženi nije dužan da se izjasni o optužbi niti da iznosi svoju odbranu. (čl.339)

Kad sud primi optužni predlog ili privatnu tužbu, sudija će prethodno ispitati da li je sud nadležan, da li je stanje stvari dovoljno razjašnjeno za odlučivanje po optužnom predlogu i da li postoje uslovi za odbacivanje optužnog predloga, odnosno privatne tužbe.

Ako sudija utvrdi da postoje greške ili nedostaci u optužnom predlogu, odnosno privatnoj tužbi, vratiće ih tužiocu da te nedostatke u roku od tri dana otkloni. Ako oštećeni kao tužilac ili privatni tužilac ne otkloni nedostatke u propisanom roku smatraće se da je odustao od krivičnog gonjenja i postupak će se obustaviti.

Ako sudija utvrdi da je potrebno bolje razjašnjenje stanja stvari da bi se ispitala osnovanost optužnog predloga, vratiće optužni predlog državnom tužiocu da u roku od 30 dana sprovede određene dokazne radnje. Na zahtjev državnog tužioca, iz opravdanih razloga, ovaj rok može se produžiti. Ako državni tužilac propusti rok, dužan je da o razlozima propuštanja obavijesti višeg državnog tužioca.

Ako sudija ne donese rješenje iz st. 2 i 3 ovog člana, dostaviće optužni predlog odnosno privatnu tužbu okrivljenom i zakazaće, odmah, glavni pretres. Ako se glavni pretres ne zakaže u roku od 30 dana od dana prijema optužnog predlog (čl.451).

B) Medjunarodno pravo

7.Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (Rim, 4.novembar 1950) utvrđuje:

" Svako,tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama ili o krivičnoj optužbi protiv njega, ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, obrazovanom na osnovu zakona".(čl.6 st.1)

Zaključna ocjena

8.Nakon sprovedenog postupka, a polazeći od utvrdjenih činjenica te relevantnih propisa, Zaštitnik je utvrdio da je pritužba podnosioca neosnovana.

9.Podnosilac pritužbe je u krivičnom postupku K.br.90/07 pred Osnovnim sudom u Nikšiću, na glavnom pretresu od 05.06.2017.godine, upoznat sa navodima iz optužbe, te pravom na odbranu u smislu odredbe čl. 100 i 337 ZKP-a ,nakon čega se izjasnio na navode iz optužbe i iznio svoju odbranu.

10. Naime, iz činjeničnog stranja u spisima predmeta, proizilazi da je da je protiv podnosioca pritužbe pred Osnovnim sudom u Nikšiću u predmetu K br.90/07

pokrenut krivični postupak, po optužnom aktu Osnovnog državnog tužilaštva u Nikšiću Kt.br.14/17 od 28.03.2017.godine, zbog krivičnog djela nedavanje izdržavanja 221 st.1 Krivičnog zakonika Crne Gore. Na glavni pretres okrivljeni je uredno pristupio, a Sud ga je, prije davanja odbrane, upoznao sa pravima u postupku. I to, da može uzeti branioca i da se sa braniocem može dogovoriti o načinu odbrane, da branilac može prisustvovati njegovom saslušanju, da nije dužan da iznosi svoju odbranu niti da odgovara na postavljena pitanja i da sve što izjavi može biti upotrijebljeno protiv njega kao dokaz.

11. Takođe, okrivljeni je upozoren da pažljivo prati tok glavnog pretresa, da može iznositi činjenice i predlagati dokaze u svoju odbranu, da može postavljati pitanja saoptuženim, svjedocima i vještacima i stavljati primjedbe i davati objašnjenja u pogledu njihovih obaveza.

12. Nakon toga podnosilac pritužbe-okrivljeni u sudskom postupku je izjavio da je uredno primio poziv za glavni pretres i optužni akt ODT u Nikšiću, Kt.br.14/17 od 28.03.2017.godine.

13. Nakon što je Sud otvorio glavni pretres, čitanjem optužnog akta ODT Nikšić, Kt.br.14/17 od 28.03.2017. godine, okrivljeni je izjavio da je razumio što mu se optužnim aktom stavlja na teret, da će odbranu iznijeti odmah i lično, te da mu branilac nije potreban.

14. Dakle, kako je podnosilac pritužbe u krivičnom postupku pred Osnovnim sudom u Nikšiću uredno obaviješten i upoznat o krivičnoj optužbi protiv njega i u skladu sa ustavom i zakonom zagrantovanom pravu na odbranu, omogućeno mu da se izjasni o navodima optužnice i iznese svoju odbranu, uz sve procesne garancije, to Zaštitnik nije mogao utvrditi povredu prava iz čl. 37 Ustava Crne Gore i čl. 6 Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i sloboda.

ZAMJENICA ZAŠTITNIKA
LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA CRNE GORE
Zdenka Perović

Dostaviti:

- Podnosiocu pritužbe
- Osnovnom sudu u Nikšiću

